

יום ג', י"ט בתמוז תשס"א (10 ביולי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

בשלושת השבועות בין י"ז לתמוז לתשעה באב, בין היום בו נבקעו חומות ירושלים עד לחורבן שני בתי המקדש, תקופת "בין המצרים", אנו עורכים כל שנה ושנה חשבון נפש על עצם היותנו בגלות – הסיבות לכך, מהי מהות זיקתנו לארץ הזאת – ארץ הקודש, ומהי המשמעות של העם היהודי. כתרומה צנועה למחשבות הללו, המאמר הנ"ל:

על דעת המקום והזמן...

זמן ומקום הם תחומים יסודיים בקיום האדם. הם הצירים עליהם נעה הזהות האנושית. זהותו של אדם נמדדת בין הזמן לבין המקום. בילדות ניצב הילד יחיד מול כל העולם. בהתבגרות – מנסה הבוגר לברר לעצמו את דמותו בעיני עצמו ובעיני האחרים. בהתבגרות קיים חיפוש מתמיד אל קבוצות השתייכות לעומת קבוצות אחרות. זהות הבוגר היא נגזרת של מקום – של הסביבה בה חי הבוגר. דור ההורים משדר בדרך-כלל רובד שונה של השתייכות ואינו חלק מהזהות הסביבתית של חבורת הנוער. הזהות המיידית שלנו היא הזהות המקומית: הסביבה והדמויות הנמצאים בה. בדרך כלל, במישור הגיאוגרפי הסובב אותנו, אנו קרובים לאנשים המדברים בשפה אחידה, בלבוש ובהתנהגות המקובלים בסביבה והם חלק מן הסביבה הפיזית: השכונה, העיר, ונוף הארץ. לזהות המקומית יש מעגלים רחבים יותר: ארצות ומדינות, עמים ודתות. הזהות המקומית שלנו נקבעת על ידי תעודת השתייכות – תעודת זהות. **המקום הוא ציר אופקי של זהותנו** והוא נגזר מן הזהות הסביבתית.

"הישראליות" היא הזהות המקומית שלנו. זוהי מציאות גיאוגרפית עם השלכות אישיות ופוליטיות.

בבירור הזהות האישית, נשאלים: "מאין באת ולאן אתה הולך...?" התשובה לשאלה זו היא מובילה ממרחב המקום למרחב הזמן. תוצאות הבירור מעלה כי דור ההורים שייך לזמן אחר. **שרשרת הדורות שקדמה להווה היא הציר האנכי של זהותנו.** חיפוש הזהות בין זמן לבין מקום מוביל למסקנה כי ההווה הוא חוליה בשרשרת ארוכה של עבר ומעשים.

שרשרת זו היא תופעה מסתורית ומרתקת הדורשת היכרות ובירור – בה טמונה הזהות האנושית. המקום הוא "ישראליות", הזמן הוא ה"יהדות" – זוהי הזהות הלאומית. אדם המביט אל שרשרת הדורות חש שהוא ממשיכה של דרך עם שורשים הנעוצים בעבר ועם ציר המוביל אל האופק.

זוהי זהות תודעתית פנימית הדורשת חפירה וחציבה בעמקי הזהות לצורך חשיפה וקישור ההכרחיים לעתיד הפרט. התנועה הציונית קמה מתוך חוויה של דיסוננס עמוק בין הזמן לבין המקום. **הזמן היהודי הוביל תמיד אל המקום – אל ארץ ישראל.** מאז היציאה לגלות, חי היהודי בדיסוננס בין המקום בו הוא חי בגלות לבין הזמן שאליו הוא שייך. כל תפילותיו, מנהגיו ופיוטיו כונו לארץ ישראל. הוא היה מסומר למקומות זרים לו, אך ליבו נשאו הרחק משם – לארץ-ישראל.

יום נעים, עם ציפיה לישועה!

יום ג', י"ט בתמוז תשס"א (10 ביולי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

הציונות היא חוויה עזה של רצון וחיבור מחודש של הזמן היהודי עם המקום היהודי –
ארץ-ישראל. הציונות איחדה מחדש את הזמן עם המקום, ויצרה זהות חדשה-ישנה לאדם
עם חוטים הקשורים לשורשים מחד ולאופק מאידך.
[עלון "זמן.מקום" – אדר תש"ס]